

ZASADY SELEKCJI OSOBNICZEJ I POPULACYJNEJ ZWIERZĄT ŁOWNYCH W POLSCE ORAZ ZASADY POSTĘPOWANIA PRZY OCENIE PRAWDŁOWOŚCI ODSTRZAŁU

Stan prawny na dzień 1 października 2014 r. - Tekst jednolity (Wyciąg)

JELEŃ SZLACHETNY

W populacjach ustabilizowanych należy prowadzić gospodarowanie populacjami jelenia szlachetnego według poniższych zasad i z uwzględnieniem podanych wskaźników.

Struktura płci

Pożądana struktura płci powinna kształtować się w przedziale od 1:1 do 1:1,5 na korzyść łań.

Przyrost zrealizowany

W zależności od struktury płci, presji drapieżników, kłusownictwa i innych czynników wpływających na ubytki, przyrost zrealizowany może kształtować się w przedziale od 10 – 30% stanu wiosennego populacji. W uzasadnionych przypadkach np. straty wywołane przez wilki, kłęski żywiołowe, przyrost zrealizowany może wynosić mniej niż 10%.

Zagęszczenie

Za optymalne zagęszczenie, pozwalające na prowadzenie właściwej gospodarki jeleniem, uważa się zagęszczenie wynoszące 15 - 35 osobników na 1000 ha powierzchni leśnej obwodu. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się zagęszczenie do 50 osobników na 1000 ha powierzchni leśnej obwodu.

Struktura pozyskania

Plan odstrzału musi wynikać z rzeczywistego stanu populacji i nie może być prostym przełożeniem wskaźników modelowych. W populacjach o zachwianej strukturze wiekowej, w grupie jeleni – byków i przewadze osobników w I klasie, a taką sytuację obserwujemy w większości łowisk w Polsce, należy podjąć zdecydowane kroki prowadzące do zmiany tej sytuacji.

Winno to nastąpić poprzez ochronę byków prawidłowo rozwijających się w II klasie wieku oraz ograniczenie nadmiernego odstrzału w klasie I. **Odstrzał w I klasie wieku nie może w żadnym przypadku przekraczać 50% stanu jeleni – byków przeznaczonych do odstrzału w danym sezonie**, a tym samym niedopuszczalnym jest, aby jelenie – byki były zamiennie realizowane w innych niż zaplanowane klasach wiekowych. Jednocześnie należy stwierdzić, że niezrealizowanie planu odstrzału w danym sezonie jeleni – byków nie powinno skutkować w najbliższych 3 - 5 latach sankcjami, o których mowa w art. 30 ust. 1 ustawy Prawo łowieckie.

W zależności od aktualnego w danej populacji stanu struktury wiekowej w grupie jeleni – byków, należy w najbliższych 3 – 5 latach obniżyć odstrzał byków nawet o 30% aktualnie realizowanego pozyskania, zarazem realizując odstrzał w grupie łań na dotychczasowym poziomie. **Przy odstrzale łań szczególną uwagę należy zwracać na rozpoznanie łań – licówki – i w żadnym wypadku nie dokonywać jej odstrzału.**

Struktura pozyskania jelenia szlachetnego winna wynosić:

a) w grupach płciowo - wiekowych:

- byki 30 - 40%
- łanie 40 - 50%
- cielęta do 30%

b) w klasach wieku byków:

- I klasa wieku (1 – 4 poroże, 2 – 5 rok życia) 30 - 50%
- II klasa wieku (5 – 9 poroże, 6 – 10 rok życia) 30 - 50%
- III klasa wieku (10 poroże i powyżej, 11 rok życia i starsze) do 20%

Kryteria oceny prawidłowości odstrzału byków jelenia szlachetnego

Klasa wieku	Poroże rok życia	Opis poroża	Ocena
I klasa wieku	1 poroże 2 rok życia	<ul style="list-style-type: none"> - szpicaki o długości tyk do 20 cm, tj. do średniej długości łyżek - szpicaki o długości tyk powyżej 20 cm do 30 cm, tj. do 1,5 długości łyżek - szpicaki o długości tyk powyżej 30 cm, tj. powyżej 1,5 długości łyżek oraz szpicaki o tykach rozwidlonych i koronne – niezależnie od długości 	<p>O</p> <p>X</p> <p>XX</p>
	2 poroże 3 rok życia	<ul style="list-style-type: none"> - ósmaki nieregularne i poniżej tej formy, - ósmaki regularne, - byki powyżej regularnego ósmaka, 	<p>O</p> <p>X</p> <p>XX</p>
	3 i 4 poroże 4 – 5 rok życia	<ul style="list-style-type: none"> - wszystkie byki niekoronne, - wszystkie byki jednostronnie koronne, - wszystkie byki obustronnie koronne 	<p>O</p> <p>X</p> <p>XX</p>
II klasa wieku	5–9 poroże 6–10 rok życia	<ul style="list-style-type: none"> - wszystkie byki niekoronne i jednostronnie koronne bez względu na masę poroża oraz obustronnie koronne o masie poroża poniżej 3,50 kg (ustalonej dla okręgu), - byki obustronnie koronne o masie poroża od 3,51 kg do 4,50 kg (ustalonej dla okręgu) , - byki obustronnie koronne o masie poroża powyżej 4,50 kg (ustalonej dla okręgu) i wszystkie byki obustronnie koronne medalowe. 	<p>O</p> <p>X</p> <p>XX</p>
III klasa wieku	10 poroże i powyżej 11 rok życia i starsze	<ul style="list-style-type: none"> - wszystkie byki niekoronne i jednostronnie koronne oraz obustronnie koronne o masie poroża poniżej 4,50 kg (ustalonej dla okręgu) oraz prawidłowo wykonany odstrzał łowny, - byki obustronnie koronne o masie poroża powyżej 4,50 kg (ustalonej dla okręgu) lecz niemetalowe pozyskane na odstrzał selekcyjny, - byki obustronnie koronne medalowe pozyskane na odstrzał selekcyjny. 	<p>O</p> <p>X</p> <p>XX</p>

Ustalenia dodatkowe

1. Za byka łownego uznaje się byka w III klasie wieku (w 11 roku życia i starszego) o prawidłowo ukształtowanym porożu (obustronnie koronnego), o masie wieńca powyżej **4,50 kg (ustalonej dla okręgu)**.
2. Za odnogę uznaje się każdy odrostek o długości **powyżej 3 cm w I klasie wieku oraz powyżej 5 cm w II i III klasie wieku**.
3. Pozyskanie myłkusa i szydlarza uznawane jest zawsze za odstrzał prawidłowy bez względu na przyznaną do odstrzału klasę wieku i nie przyznaje się za nie punktów niebieskich.
4. Podawana masa poroża jest masą brutto (wieniec z czaszką, bez żuchwy).

Selekcja łań i cieląt.

Pozyskanie łań i cieląt należy prowadzić poprzez odstrzał sztuk o masie tuszy mniejszej niż przeciętna w rejonie hodowlanym, łań starych i późno urodzonych cieląt. Jako zasadę należy przyjąć, że strzelając cielę z chmary, należy w pierwszej kolejności wybrać sztukę najsłabszą. Jeżeli istnieje konieczność odstrzału łani i jej cielaka, to jako bezwzględną zasadę należy przyjąć, że w pierwszej kolejności strzelamy cielę a ewentualnie potem łanię – nigdy odwrotnie.